

Židlochovičtí občané s Davidovou hvězdou ve vzpomínkách pamětníků

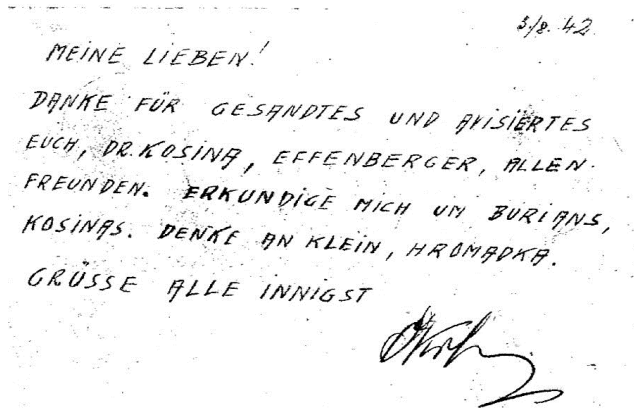
Část názvu této statě jsem si „vypůjčila“ z historické glosy **Miloslava Juráka**, kterou publikoval v měsíčníku Židlochovický zpravodaj v říjnu 1989. Vytvořil ji na základě svých vzpomínek a informací z různých historických pramenů.

Svoje vyprávění začíná informacemi o tom, jak žili židlochovičtí židovští občané krátce před rokem 1939: „Celou židovskou minoritu tvořily vlastně **4 rodiny** – velkoobchodníka **Alfréda Steinera**, obchodníka s textilem a galanterií **Richarda Buriana**, velkopěstitele meruněk **Maxmiliána Kosiny** a správce sladovny **Adolfa Engländera**. K nim později přibyl zubař **Walter Strebinger** a v roce 1938 přišel z Pohořelic cukrovarský technik **Ing. Oskar Kohn**.“

Miloslav Jurák v jiné části svých vzpomínek pokračuje: „Jejich společenské postavení bylo dost zvláštní. Komerční schopnosti a osobní intelekt jim zajišťovaly na místní poměry značně vysoký osobní standard, což vedlo k určité odtazitosti od ostatních obyvatel města. Majetkově nejsilnější židovské rodiny (Steinerovi a zpočátku i Burianovi) se hlásily k německé národnosti. Tak např. bylo známo, že Steinerovi se velmi přátelsky stýkali s představiteli místního německví manželi Jeshkovými. Toto velké přátelství ovšem později ochabovalo úměrně s růstem nacionalistické moci a končilo tím, že v roce 1942 německý vládní komisař v Židlochovicích Viktor Jeshek si dal přenést z prázdného domu Steinerových (ti zatím byli

Autorka textu: I. Chrastilová
Zdroje: Jurák, M.: Vyřato ze zápisníku, Židlochovice, 2007. Františka Říhošková – pamětnice. Sedláková D.: Židé za 2. světové války v Židlochovicích, seminární práce z Dějepisu, Gymnázium Židlochovice, 2003.
Grafická úprava: Mgr. D. Švarzbergerová
V roce 2015 vydalo Gymnázium Židlochovice Tyršova 400
www.gymnzidlo.cz
Počet výtisků: 30

Korespondence Oskara Kohna

odvlečení do Terezína) k sobě domů nádherný a cenný křišťálový lustr.“

Na Burianovy vzpomíná **Františka Říhošková**:*“Byli to pracovití a milí lidé, jenže tíhli k němčině.“* Když přišla na návštěvu ke své kamarádce Gertě Burianové, přes dveře slyšela němčinu. I přesto však Burianův veliký obchod zaměstnával čtyři české prodavače. Pan Burian byl velmi vážený a jeho manželka byla mezi lidmi velmi oblíbená, protože jim pomáhala. Jejich dcera Gerta uměla hrát na klavír, ve škole hrála divadlo a nakonec šla studovat na německé gymnázium. Engländerovi a dentista Strebinger se hlásili k české národnosti, a jejich společenské styky se spoluobčany byly bezprostřednější a přátelské.

Dále nechám na smutné události od roku 1939 vzpomínat Miloslava Juráka: *“18. března 1939 ráno přišli k Burianům Jan Wessely a nejmladší syn cukráře Sittauera a zakázali Burianovi disponovat obchodem. Legionbanka se v zájmu udržení obchodu zasadila, aby oba neschopní správci byli odvoláni a Burian opět převzal vedení, ovšem pouze dočasně. Obchodní dům Adolfa Steinera převzal Rudolf Hanak. Byl to již několikrát zkrachovalý brněnský obchodník. V Židlochovicích získal vůdčí úlohu v německé nacistické straně. Na podzim byl gestapem zatčen Ing. Kohn a vyšetřován pro svoji korespondenci s cizinou. Chtěl se totiž uchytit v některém cukrovaru v zahraničí. Po několika týdnech byl propuštěn. Situace se postupně stále přiostrhovala. Koncem roku 1940 byla zrušena zubotechnická koncese Walteru Streibingerovi a jelikož v této době byl Adolf Engländer dán do*

důchodu, přestali všichni židlochovičtí Židé v roce 1941 působit ve svých původních povoláních. Čekali na další osud. Byla to zvláštní doba. Nevzpomínám si, že by se naše rodina nějak přátelsky blížeji s židovskými občany stýkala, vždy však byli plně respektováni jako slušní a inteligentní lidé. A teď, při setkání na ulici odvraceli v rozpacích hlavy a klopile oči, aby ulehčili trapnou chvíli, že se vzájemně nemůžeme pozdravit. Jednou jsem potkal Richarda Buriana vzadu na topolové aleji. Dříve býval plný životní energie, nyní chodíval na dlouhé procházky shrbený, uštvaný. Pozdravil jsem ho. Ulekaně se ohlédl, zda není někdo nablízku a s přehnanou uctivostí odpověděl. Po chvíli dodal: „Co na to všechno říkáte?“ Mlčel jsem, nevěděl jsem jak odpovědět. Burian po chvíli pokračoval: “To všechno brzy skončí. Já tomu říkám Protentokrát. A potom, co se nám Čechům může stát?“ Bylo mně hrozně. Do jaké duševní bezvýchodnosti se musel dostat, když jeho vždy věcně uvažující mozek perfektního obchodníka si vytváří na obranu takové představy...

Františka Říhošková nedlouho před transportem Židů do koncentračního tábora nosila Burianům jídlo. Jednoho dne ji ale paní Burianová upozornila, že na ni jedna rodina podala oznámení pro stýkání se s Židy i přes přísný zákaz a požádala ji, aby k nim už nechodila. *„To víte, že jsem se bála,“* dodává paní Říhošková. Jakmile byli Burianovi posláni na cestu za smrtí, jejich majetek byl přidělen příbuzné z Pohořelic.

Tragický osud židovských obyvatel Židlochovic se začal naplňovat na jaře 1942. Miloslav Jurák uzavírá své vzpomínky takto: *„Nejdříve nastalo soustředění*

*židovských rodin do několika bytů, kam byli přestěhováni i židovští občané z Rajhradu a Vranovic. Po Židlochovicích se tehdy vyprávělo, že prý Steinerovi měli možnost odjet za svými syny, kteří působili v Teheránu, a obdobně měli již dříve zajištěnu cestu za hranice i pan Kosina se svou ženou. V obou případech však k odjezdu nedošlo. Steinerovi do poslední chvíle nevěřili, že by i je stihl hrůzný pogrom a Maxmilián Kosina se nemohl odloučit od svého životního díla – meruňkových velkosadů na Výhoně. V roce 1941 mu byl ale všechnen majetek odebrán a přidělen Němci Tignerovi. Dne **31. března 1942** byli židlochovičtí Židé odtransportováni **do Brna**. Do transportu byli zařazeni: **Maxmilián Kosina s manželkou Eliškou, Richard Burian s matkou Charlotte, manželkou Irmou a dcerami Gertou a Hildou, Alfred Steiner s manželkou Olgou a Ing. Oskar Kohn**. Podle norimberských zákonů nebyli do transportu zařazeni Židé žijící v manželství s nežidem a z tohoto manželství se narodily děti. Tak se zachránil dr. Ing. Jan Kosina a jeho bratr Bedřich, Walter Strebinger a Adolf Engländer. Odvezená skupina byla **4. dubna** odeslána z Brna **do Terezína**. Zavazadla, která si měli vzít s sebou, jim byla odebrána a navíc jim byly při osobních prohlídkách odebrány všechny cennosti. V Terezíně se dlouho nezdrželi a již **18. dubna 1942** byli odtransportováni **do Varšavy**. Odtud ještě odeslali do Židlochovic několik poštovních lístků, ale za tři týdny nastoupili do posledního místa svého života – **do Treblinky. Tam o nich končí veškeré zprávy.“***